

Verksamheten vid Kungliga bibliotekets avdelning för audiovisuella medier

Som bakgrund till sitt remissvar önskar Kungliga biblioteket (KB) ge en beskrivning av sin verksamhet för de av utredningen aktualiserade frågorna om samarbeten och dokumentationsstrategi.

Avdelningen Audiovisuella medier (AVM) vid KB samlar in, beskriver och tillhandahåller offentliggjort audiovisuellt material med svensk anknytning i enlighet med lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument. Häri ingår den svenska fonogramutgivningen.

Insamling av fonogram och musiktryck

Fonogram och diskografier

Kungliga biblioteket (KB) har sedan 1950-talet samlat in och förtecknat ljudinspelningar (fonogram). Från början gjordes frivilliga leveranser från skivbolagen till dåvarande Nationalfonoteket, och diskografier och andra skivförteckningar förvärvades.

När lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument utökades 1979 till att omfatta ljud och rörliga bilder, bildades myndigheten Arkivet för ljud och bild (ALB). Nationalfonoteket och dess samlingar fördes då över till ALB, sedermera Statens ljud- och bildarkiv (SLBA). Arkivet har sedan dess med stöd av lagen, köp och donationer samlat in den totala fonogramutgivningen i Sverige med svensk anknytning samt fortsatt att förvärva diskografier och andra skivförteckningar. Samlingarna är mycket omfattande och rymmer även stora delar av den svenska 78-varvsutgivningen samt det mesta av skivutgivningen från vinyltiden. Från och med 1979 är samlingen i det närmaste komplett. Totalt finns drygt 200 000 fonogram i samlingarna. Målet är att ha ett exemplar av varje svenskt fonogram. 1989 fick ALB statliga medel att starta arbetet med den nationalbibliografiska publikationen *Svensk fonogramförteckning*, vilken utkom i tryckt form under fem år.

2009 slogs Statens ljud- och bildarkiv samman med Kungliga biblioteket. Fonogram och diskografier handhas nu av avdelningen Audiovisuella medier (AVM) inom KB.

Musiktryck

KB har samlat musiktryck sedan slutet av 1700-talet med hjälp av pliktexemplarslagen.

Den svenska produktionen av musiktryck redovisades fram till 1997 i två tryckta nationalbibliografiska produkter. *Svensk musikförteckning* utkom årligen och *Svensk musikkatalog* innehöll en fem års kumulering av musikförteckningen. Den tryckta formen av musikförteckningen upphörde 1997. Numera är den sökbar på KB:s hemsida www.kb.se. Musiktrycken är tillgängliga för forskare och allmänhet i KB:s lokaler i Humlegården.

Dokumentationsarbete

AVM katalogiserar hela den svenska skivutgivningen. Här finns fonogram från 1899 och framåt. Fonogrammen katalogiseras mycket utförligt i Svensk Mediedatabas (SMDB), med titel och upphov, medverkande, utgivare, utgivningsår, skivmärke och nummer, inspelningens tid, plats och omständigheter, spårtitlar, kompositörer, textförfattare, genreklassifikation etc. I SMDB, <http://smdb.kb.se> kan man söka på KB:s samtliga 200 000 fonogram samt på diskografier och skivförteckningar. Även film och video, t.ex. musikvideo, TV- och radioprogram hittar man här. I KB/AVM:s samlingar finns även skivetiketter, skivomslag och inspelningsjournaler.

Digitalisering av insamlat material görs på forskares och allmänhetens begäran. I skrivande stund finns ca. 15 000 fonogram digitaliserade, länkade till SMDB och lyssningsbara för alla intresserade i AVM:s lokaler på Karlavägen 98. Oftast krävs forskarbehörighet för att ta del av AVM:s material men musiken har gjorts fri genom avtal med STIM, SAMI och IFPI. AVM förbereder även till hösten 2010 en mer storskalig migrering av CD med hjälp av ett robotsystem. Vid den s.k. direktdigitaliseringen räknar arkivet med att få vissa grundläggande bibliografiska och tekniska metadata på köpet. Robotens kapacitet är 600 CD-skivor per ett och ett halvt dygn, eller 70 000 timmar per år.

Samarbete med andra musikinstitutioner

AVM och dess föregångare (hädanefter enbart kallat AVM) har omfattande samarbeten med andra tongivande musikinstitutioner i Sverige.

EMS

AVM och Elektronmusikstudion (EMS) har ett gemensamt digitaliseringsprojekt som går ut på att digitalisera och katalogisera hela EMS ljudarkiv. EMS har rådfrågat och fått hjälp av AVM inför uppbyggandet av en ny databas och inför själva migreringsarbetet. Digitaliseringsarbetet har hittills finansierats med accessmedel. AVM står för långtidslagringen av ljudfilerna. Katalogiseringen av inspelningarna sker i EMS katalog som sedan importerats till AVM:s databas.

När ljudarkivet är genomgången kommer AVM att ha samtliga inspelningar i digital form, länkade till SMDB och därmed tillgängliga för uppspelning i våra lokaler. För närvarande finns 84 poster i SMDB, med beskrivning av musikverken och länkade digitala filer. Tanken är att detta samarbete ska fortsätta kontinuerligt, så att alla nya verk som inkommer till EMS också förs över till AVM.

EMS har även dokumentation och kringmaterial i form av partitur, dokument, fotografier, videospelningar och ljudinspelningar (t ex intervjuer). Exakt hur dessa ska hanteras är inte klart, men ambitionen är att även detta material ska föras över till KB/AVM i någon form.

Svenskt visarkiv (SVA)

AVM har genom åren samarbetat med Svenskt visarkiv vad gäller överföring av ljudband, bevarandefrågor, diskografier, dokumentationsfrågor och föredragsserier. AVM har även bistått Visarkivet med överföring av ljud- och videobärare på udda format, och gör det även framledes vid behov.

Gemensamma projekt:

- Claes Dahlgrens bandsamling. Legendarisk ljudsamling med jazz, som köptes in gemensamt och som nu finns på både SVA och AVM. Samlingen är sökbar i SMDB.
- Folkmusikdiskografin. Den är sökbar via SVA:s hemsida men administreras av AVM.
- Databasen Svenska fonografinspelningar. Ett samarbetsprojekt mellan SVA, Sveriges Radio och AVM. Databasen är sökbar via SVA:s hemsida men administreras av AVM.
- Svea fonogram. AVM har varit medfinansär till ett antal fonogramutgivningar, av vilka kan nämnas: "Skämtvisor från fem sekel", "Poliskan i Norden", "Svenska emigrantöden" och "Nyckelharpan nu och då".

Caprice

Caprice har för ett antal utgivningar fått tillgång till AVM:s arkiv för att låna och kopiera fonogram. Caprice har löst alla upphovsrättsliga frågor i samband med detta.

Svenskt rockarkiv

Svenskt Rockarkiv bildades 1993 och inrymdes i dåvarande ALB. De första åren verkade arkivet genom en informell arbetsgrupp med företrädare för bl.a. de institutioner som tagit initiativ till bildandet, Statens kulturråd, Musikmuseet, Arkivet för ljud och bild och Svenskt visarkivs jazzavdelning. I juni 1994 undertecknades ett avtal där dessa institutioner tillsammans med SKAP förbinder sig att bl.a:

- samla och dokumentera vittnesbörd om rockmusiken i Sverige,
- förteckna, vårda och vetenskapligt bearbeta samlingarna,
- hålla samlingar och dokumentation tillgängliga för forskare och andra intresserade,
- levandegöra samlingar genom utställningar, program och publikationer.

Den 5 mars 1996 konstituerades Förbundet Svenskt Rockarkiv och Arkivet för ljud och bild tog över ordförandeskapet. Under ALB:s ordförandeskap gav Rockarkivet ut två CD-samlingar: ”Rotmosrock : den första svenska rocken 1953-1959” och ”Från Plommons till Drain : svenska tjejröckband 1966-1999”.